

Jan Krajhanzl

Komunikační průvodce do nejisté doby

Časy se mění

” Raději začněte plavat,
jinak půjdete ke dnu jako kámen.
Protože časy se mění.

BOB DYLAN

V posledních letech jako by přicházel **jeden otřes za druhým**. Pandemii Covidu-19 vystřídala válka na Ukrajině a energetická krize. Dezinformační válka, narůst agrese ve veřejném prostoru, vzestup lídrů útočících na demokratické instituce. Povodně na severní Moravě, opakovaná extrémní sucha a vlny veder. Obavy z AI. Další eroze mezinárodního práva, konflikt v Izraeli, letos krize v Hormuzském průlivu a s ní spojený skok cen pohonných hmot.

Sledujeme ty černé labutě,
jak přilétají jedna za druhou.
A s napětím jsme se naučili čekat,
co přinesou další zprávy.

Právě jako odpověď na tuto neklidnou dobu jsem začal psát tohoto průvodce. Vychází ze tří jednoduchých myšlenek:

- **Česko potřebuje být odolné**, aby se v něm žilo dobře i v příštích letech.
- **Česká odolnost nestojí na jednom pilíři** – její součástí je také **ukončení závislosti na fosilních zdrojích a obnova české krajiny**.
- Právě perspektiva odolnosti může tato témata **udržet ve veřejné debatě i v době aktuálních krizí a nejistot**.

Perfektně to hraje dohromady: **Česko potřebuje odolnost. Odolné Česko potřebuje dekarbonizaci a obnovu krajiny. Dekarbonizace a obnova krajiny naopak komunikačně potřebují téma odolnosti. A česká veřejnost si přeje odolné Česko.**

České volby do Evropského parlamentu v roce 2024 i do Poslanecké sněmovny v roce 2025 ukázaly, **jak omezeně rezonují u veřejnosti výzvy k záchraně planety a příštích generací**. Naopak. Pro část politické reprezentace se staly terčem, ztělesněním odtrženosti vznešených ideálů od každodenních starostí běžných lidí.

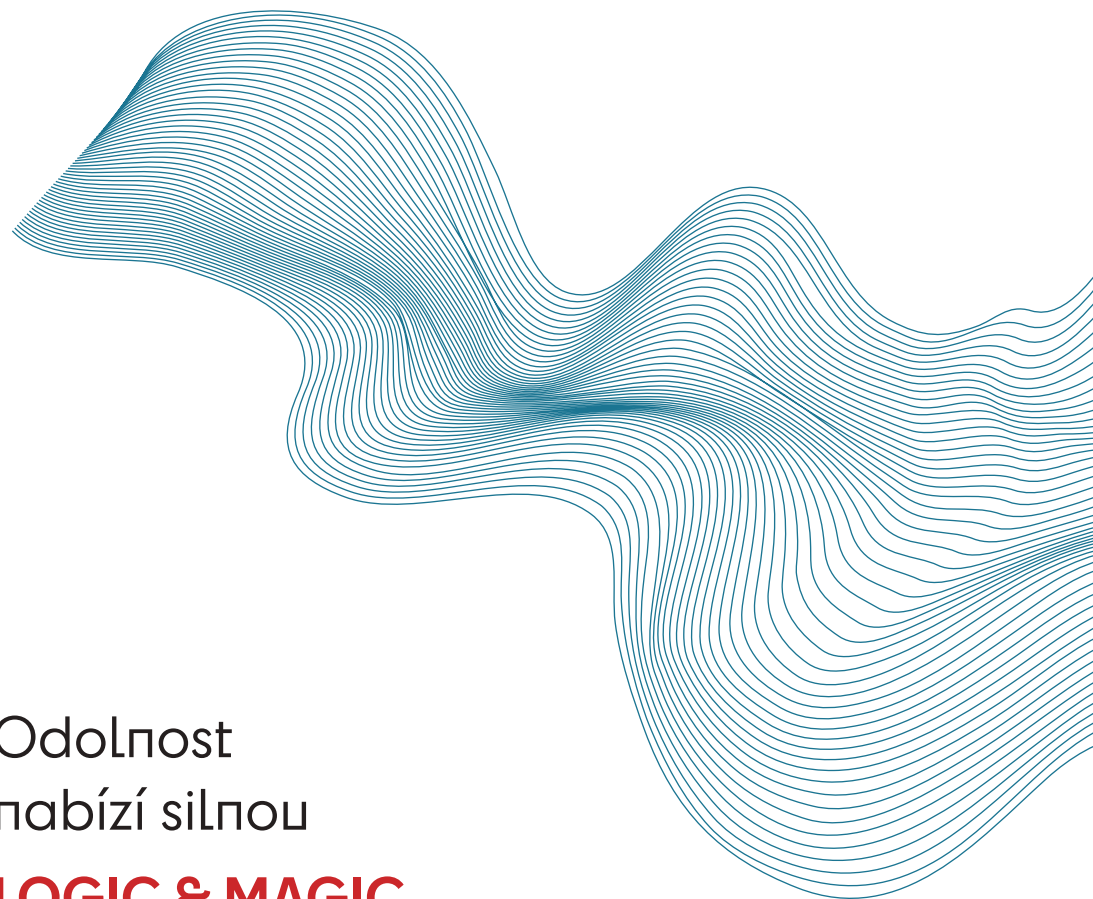
Také proto považuji za důležité obrátit se k těm, které více než globální klima trápí vysoké ceny energií, válka na Ukrajině, konkurenceschopnost jejich firmy, nedostatek autobusových spojů v pohraničí, závislost Česka na dovozu plynu a ropy, nedostatek vody v obecní studni či mizerný spánek v rozpáleném bytě. Protože to všechno vzájemně souvisí.

Proto svého komunikačního průvodce věnuji **odolnosti**.

Odolnost
nabízí silnou
LOGIC & MAGIC.

LOGIC jsou pádné argumenty opřené o data.
MAGIC jsou zázraky, které do komunikace přinášejí.

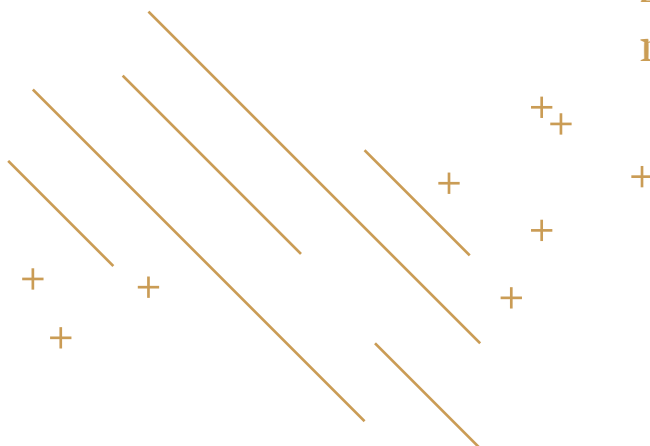
Proč je strategické vnášet odolnost do nynější české debaty?

- Spojuje rozdělenou společnost,
- bezmoc a stres proměňuje v aktivitu,
- témata pro úzkou skupinu zasvěcených tlumočí pro širokou veřejnost,
- usnadňuje už dnes mluvit o problémech, které přijdou až zítra,
- umožňuje mluvit s nadějí i o hrozbách, o kterých většina lidí nechce slyšet.

A to vše je v této době –
z mnoha důvodů –
mimořádná příležitost.

Průvodce začneme následkem ze série focus groups, kterou jsem letos k tématu odolnosti uskutečnil. Přidáme reprezentativní výzkumy veřejného mínění a ukážeme si, v čem je Česko skvělé a před čím nemáme zavírat oči. Srdcem této knihy jsou komunikační kapitoly: jaké příběhy o odolnosti píše tato doba, kdo je má vyprávět a komu.

Aktuálně Prakticky Jednoduše

Mám rád komunikační manuály britské agentury Futerra. Jsou jasné, úderné, chytlavé – a přitom důkladně promyšlené. I proto jsem se rozhodl napsat **praktického průvodce, který bude otevřený širšímu publiku.** Nejen zasvěceným, kteří mají čas prokousávat se analytickým jazykem, poznámkami pod čarou, metodologickými pasážemi a složitou debatou za každým číslem.

Tento komunikační průvodce čerpá ze tří oblastí. Tam, kde máme aktuální data Institutu 2050, sociologických agentur a dalších výzkumných týmů, vycházím z nich. Tam, kde data chybí, se opírám o své dlouholeté zkušenosti, kdy datově sleduji nálady české veřejnosti a pomáhám se strategickou komunikací českým institucím a organizacím. A zároveň jsem potřeboval téma intenzivně konzultovat.

Děkuji za komentáře k částem rukopisu Vojtěchu Koteckému (Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy), Rebece Hengalové (Institut EUROPEUM, Velvyslanectví Velké Británie a Severního Irska), Ondrášovi Přibylvi (Fakta o klimatu), Oldřichu Sklenářovi (Asociace pro mezinárodní otázky), Miloslavu Keltnerovi (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy), Miroslavu Havránkovi (Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy), Anně Michalčákové (Frank Bold) a Jiřímu Guthovi (Ministerstvo životního prostředí).

Každá osvětová, politická nebo reklamní kampaň s sebou nese kus nejistoty. Nejde roky přešlapovat na místě a čekat, až každé doporučení ověří akademická studie. Komunikační týmy se rozhodují každý měsíc, každý týden, každý den, někdy každou hodinu.

Cílem této knížky je bojovat za prozíravost v české politice, proti krátkozrakosti. Považuji ji za největší štěpnou linii naší politiky – větší nejen než pravicový a levicový střet, ale i než liberální a konzervativní.

Proto nabízím **tipy a postřehy pro tady a teď**. Budu rád, když se tato publikace stane odrazovým můstkem pro další debaty. Žádné dogma. **Odolnost Česka i její komunikaci se učme vytvářet společně** – v institucích, firmách, médiích, obcích, veřejně prospěšných organizacích i v každodenním životě.

Těším se na Vaše zkušenosti.

Jan Krajhanzl

odolnost

resilience

bezpečnost

Nejsou to synonyma.
Jsou to tři různé příběhy.

Na první poslech znějí podobně.
Když se ale zamyslíme,
každé slovo nás vede jinam –
**k jiným emocím, řešením
a nakonec i politice.**

Bezpečnost

Vypráví příběh **nulového rizika**: schovejte se doma před světem, vytvořte si zásoby, zamkněte se na deset západů – a v extrému to svádí k iluzi, že jste v bezpečí.

V politice slyšíme: „**Odstraňme hrozby. Vyzbrojme se. Zakažme. Kontrolujme. Izolujme se.**“

Bezpečnost může být užitečná (investice do obrany a kritická infrastruktury, standardy jako např. BOZP). Ale také sklouzává k falešné představě, že když přitvrdíme kontrolu, zmizí nejistota.

Budme upřímní: **bezpečnost v dnešním světě nelze nikomu slíbit.**

Odolnost

Vypráví příběh o **naší schopnosti čelit rizikům**: víte, že rizikům se nevyhnete, ale věříte, že je zvládnete.

Politicky vzato: „**Svět bez rizik neexistuje. Potřebujeme se na ně připravit a ve zdraví je zvládnout.**“

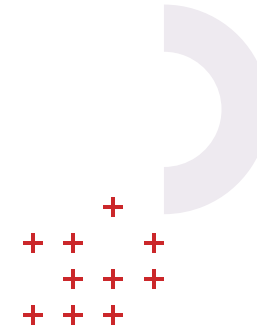
Jestliže apely na bezpečnost často ukazují směrem k armádě a policii (sekuritizaci společnosti), **odolnost pokrývá více oblastí našeho života**. Ve světě nejistot usilujeme o odolnost krajiny, obcí a měst. Domácností – zvláště těch ohrožených. Ekonomiky a energetiky. O pozici naší země v současném neklidném světě.

Víme, že svět jen tak bezpečný nebude. Když jsme odolní, žijeme s vědomím, že **záleží na nás: na našich schopnostech rizika zvládnout.**

Resilience

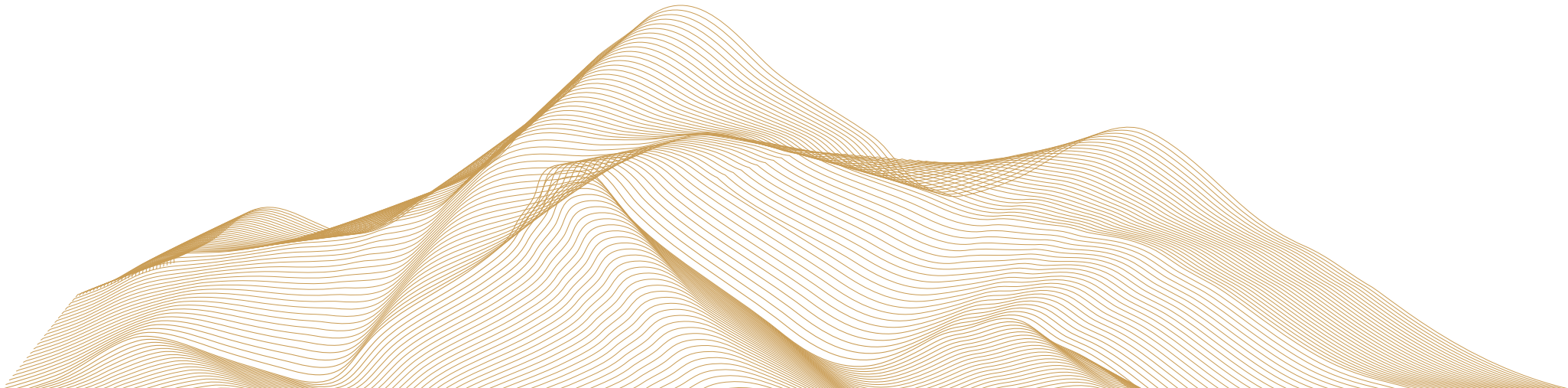
V podstatě to samé, jako odolnost. Jen **anglicismus, s techničtějším vyzněním**. Od široké veřejnosti nás oddaluje. Nicméně pro analýzy, metodiky a projekty se může hodit.

Pointa pro komunikaci?

- **Odolnost** si dejme do štítu – je srozumitelná, realistická a také motivuje.
- **Resilienci** berme jako ekvivalent pro odborné publikum.
- **Bezpečnost** doplňujeme k odolnosti opatrně – např. v zaužívaných termínech jako je energetická či potravinová bezpečnost.

Doba vymknutá z kloubů

Únor 2026. Na obrazovce několik tváří ze všech koutů Česka.

„**Jak byste popsali dobu, ve které žijeme?**“ začínám focus groups. Ta otázka je jako jiskra, která vlétne do stohu slámy. Chvilí nic – a pak vzplane.

Válka na Ukrajině. Nevyzpytatelný Trump. Populisté a extremisté. Ohrožení demokracie. Rozhádání lidí. Zdražování a strach z nové inflace. Plíživá hrozba AI. Dezinformační chaos. Toxické sociální sítě. Psychické potíže mladých. A ještě po letech: pandemie covidu.

Všimněte si, otázka nezněla, čeho se lidé bojí. Přesto jsou toho lidé plní.

Jak by současnou dobu popsali?

**Nevyzpytatelná. Nejistá. Rozpolcená.
Hektická. Nenávistná. Chaotická. Matoucí.
Zlověstná. Náročná. Šílená.**

Ve všech čtyřech focus groups se mluví o krizi. Nebo spíše o **krizích**. Ze všech stran.

Mezi řádky slyším, jak silný tlak na lidi doléhá. Některé to **+** **+** drtí. Cítí se na to sami. Nevědí, co dělat. Hledají, kdo za to může. Jiní doufají, že se zastaví čas, nebo se dokonce vrátí zpátky. Někdo má naději, že se lidé spojí. A někteří jsou prostě unavení.

Co na to reprezentativní výzkumy?

- Ipsos, duben 2026: **Češi a Češky se v evropském srovnání silně obávají vojenského konfliktu.** V dubnu tuto obavu uvedlo 47 % dotázaných, v březnu dokonce 54 %. V Česku se tak vojenský konflikt dostal před inflaci, která dominuje obavám v Evropě i ve světě. Na dalších místech se objevují obavy ze zločinu a násilí, inflace, chudoby a sociální nerovnosti.
- Eurobarometer, listopad 2025: 66 % Čechů a Češek má obavy z nekontrolovaného toku migrace, 62 % z terorismu a 57 % z aktivních konfliktů a válek v blízkosti EU. Dále 47 % české veřejnosti znepokojuje závislost EU na dodávkách energií ze zemí mimo EU, 42 % přírodní katastrofy zhoršované změnou klimatu a 41 % závislost obrany EU na zemích mimo EU.
- CVVM, březen 2025: **76 % Čechů a Češek odpovídá, že má z něčeho obavy.** Pesimismus převažuje nad optimismem v pohledu na budoucnost Česka (60 % ku 37 %), Evropy (68 % ku 28 %) i lidstva jako celku (shodná procenta).
- Institut 2050, červen 2024: V našem starším výzkumu **69 % obyvatel uvádí, že by se Česko mělo více zabývat zvyšováním odolnosti země proti možným hrozbám.** A například 75 % lidí si přeje, aby se Česko více věnovalo zvyšování odolnosti české krajiny vůči suchu a povodním.

Právě to je pro naši komunikaci zásadní. **Přicházíme za lidmi ve chvíli, kdy už mají stresů dost.** Kdy unaveně zvažují, čemu věnovat svou pozornost. A před nepříjemnou pravdu často raději zavřou oči.

Když jim tedy dnes někdo servíruje další porci problémů, asi se nedočká odpovědi jako od Rychlých šípů: „Děkujeme za upozornění, přátelé! Času není nazbyt, pojďme se do toho pustit společně!“

Daleko pravděpodobněji uslyšíme výmluvy, popírání, únavu, nebo dokonce výsměch a osobní útoky.

**Jenže rizika ze světa nezmizela.
I když na ně spousta lidí nemá náladu.**

Co z toho vyplývá pro praxi?

Nezačínejme hrozbami.

Lidé je kolem sebe slyší pořád.

**Nevyčítejme lidem únavu,
strach ani touhu po jednodušším světě.**

Často je to způsob, jak zvládnout přetížení.

Začneme tím, že se vcítíme do publika.

Teprve potom ukazujeme směr a nabízejme řešení.

Zlom v debatě

Rozčilení nepí
program

TOMÁŠ G. MASARYK

Otázky pro focus groups jsem měl připravené. Ale takovou míru stresu, zmatku a nejistoty jsem nečekal.

„Doba sama o sobě mi přijde dost chaotická, děsivá.“

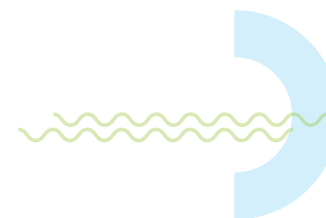
„Shakespeare říkal, že je doba vymknutá z kloubů, což mi tak trošku připadá i nyní. Nic není na svém místě, nic není tak, jak jsme byli zvyklí.“

Vzápětí se dostáváme k dalším otázkám: **Co se vám vybaví, když se řekne odolnost Česka?** Jak na vás to slovní spojení působí? Spíše příjemně, nebo nepříjemně?

A atmosféra se najednou mění.

Jako když v dusné místnosti otevřete okno.

Odolnost lidé rozhodně chtějí. Přicházejí s nápady, co si pod ní přestavit. A někteří tápou. Ale pocit odolnosti v neklidném světě – ten vlastně dost potřebují.

V tom je komunikační síla odolnosti:

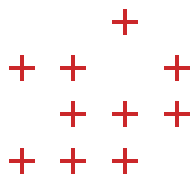
Není to další únavný příběh o tom, čeho se máme bát. Poctivá komunikace odolnosti dává naději a ukazuje, co nám pomůže ta rizika zvládnout.

Na jaře jsem se zúčastnil besedy ve velké tělocvičně říčanského gymnázia. Zaplnili ji místní, kteří přišli diskutovat o klimatu. Mladí i staří. Poprosil jsem je: přihlaste se, kdo byste chtěl odolné Česko. Zvedl se les rukou. Prakticky všichni.

Ukažte mi někoho, kdo nechce odolnost.

Odolnost se teď skloňuje čím dál více. A mluví o ní velmi! rozdílné osobnosti, každá po svém – někdy i zcela **protichůdně**: armádní generál a bývalý náčelník generálního štábu Karel Řehka, filozofka Alice Koubová, egyptolog a senátor Miroslav Barta, podnikatelka, zakladatelka SOLVO institutu a manželka multimiliardáře Ivana Tykač, výzkumnice v oblasti odolnosti organizací a bývalá ředitelka Hnutí Duha Anna Uhnák Kárník, zpěvák a aktivista Daniel Landa, blogger Daniel Sterzik alias Vidlák, geolog a esejista Václav Cílek nebo politička a bývalá místopředsedkyně Evropské komise Věra Jourová.

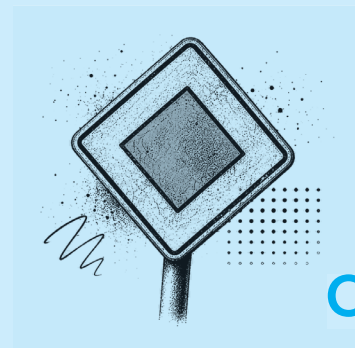
Pro veřejnost je zatím odolnost prázdná nádoba. Když o ní nebudete vyprávět vy, budou o ní vyprávět jiní. Třeba Lukáš Kovanda.

Často v debatě slyšíme: „Úspory a zateplování. Adaptační opatření. Obnovitelné zdroje. Uhlíkové clo. Udržitelná mobilita.“ Jenže když mluvíme o jednotlivých politikách, nestačí to. **Nejdříve lidé potřebují pochopit, jak to všechno souvisí s jejich životem.** S tím, jak se v Česku bude žít v příštích letech.

Co nepomáhá říkat?

- „Musíme lidem konečně vysvětlit, co jim hrozí.“
- „Kdyby lidé vnímali, co se s klimatem skutečně děje, už dávno by se tomu postavili čelem.“
- „Ceny se sice zvednou, ale lidi si s tím holt budou muset poradit.“

Co pomáhá říkat?

- „Svět se změnil. A lidé mají spoustu obav, kterými se potřebujeme zabývat.“
- „Lidé chtějí vědět, jak Česko může rizikům předcházet a jak je zvládne.“
- „Nikdo neposlouchá rád litanie o nemocích. Dost lidí si rádo poslechne, jak být zdraví.“
- „Odolnost je způsob, jak odpovědět na obavy a nejistotu, kterou dnes lidé cítí.“

Žít Česko

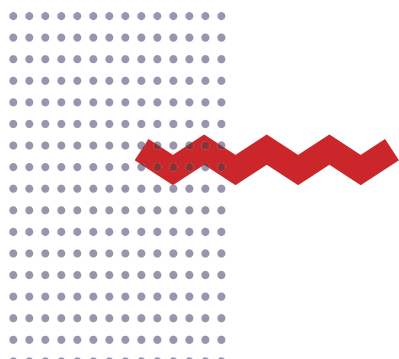

Co myslíte, máme být rádi, že žijeme v Česku?

Zkusme se na naši zemi podívat trochu „z vesmíru“.

A připomenout si pár faktů a čísel:

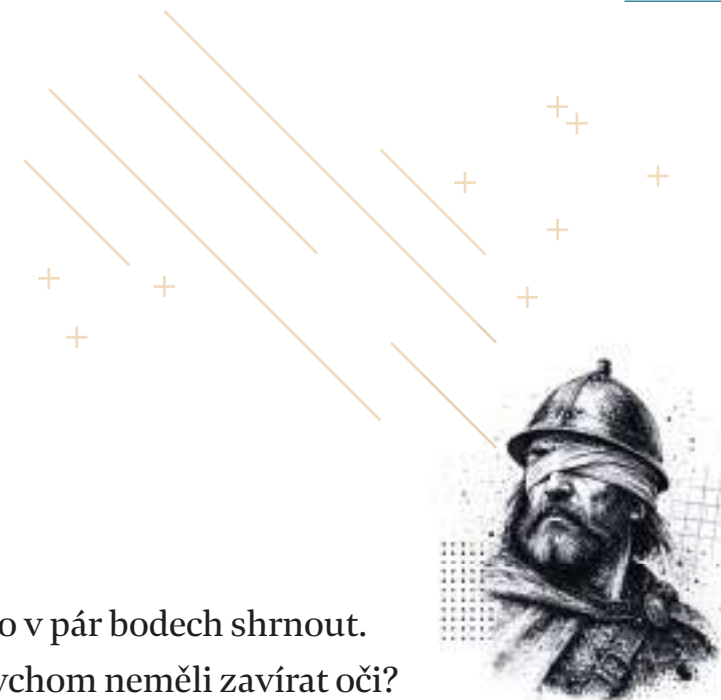
- Žijeme v mírném pásmu. V oblasti bez hurikánů a zemětřesení.
- Českem posledních 80 let neprošly žádné hladomory ani války. Jsme členy NATO, největší mezinárodní vojenské aliance. Jsme 12. nejbezpečnější země světa.
- Celosvětově se umísťujeme mezi státy s nejnižší kojeneckou úmrtností. A patříme do klubu čtvrtiny zemí světa, kde se lidé dožívají nejvyššího věku.
- I v občanských svobodách, dodržování práva, svobody médií a demokracii se celosvětově řadíme mezi nejlepší pár desítek zemí.
- V letošním globálním žebříčku ekonomické prosperity se Česko umístilo na 19. místě, před Británií a Francií. Jsme součástí jednotného trhu Evropské unie, druhé nejsilnější ekonomiky světa.
- Je toho ještě mnohem víc: například máme celosvětově nejhustší síť knihoven, pivovarů a turistických značek. Podle jedné studie jsme dokonce považováni jako nejvtipnější národ na světě.

Odolnost je naše schopnost chránit to, na čem nám záleží: domov, bezpečí, náš způsob života, zdraví, krajinu, kulturu, svobodu i naději, že bude lépe.

Všichni přitom víme, že naše země není dokonalá. Roste nedostupnost bydlení. Pohraničí a další periferie zaostávají za centry. Nízkopříjmoví platí podílově vyšší daně než bohatší skupiny obyvatel. V exekucích zůstávají statisíce lidí. Česko se zároveň oligarchizuje. Nerovnosti deformují i šance na vzdělání. Česká ekonomika se modernizuje pomalu a zůstává závislá na méně kvalifikované práci. Stárnutí populace zvyšuje tlak na zdravotní, sociální a důchodový systém. Státní zpráva má potíže řešit strategické výzvy. Veřejnost se v řadě otázek polarizuje.

Je tu také celá **řada problémů a rizik, které souvisí se závislostí Česka na fosilních palivech a s dopady klimatické změny.**

Pojďme si to v pár bodech shrnout.
Před čím bychom neměli zavírat oči?

Rostoucí teploty a extrémní počasí

Klimatická krize otepluje Česko v průměru **2× rychleji než je světový průměr**, zhruba o 0,4 °C za dekádu. To se už nyní promítá do našeho života: za poslední dekády máme **3× více tropických dnů** a očekává se **2× více povodní**. Nebezpečné teploty nad 40 °C se budou objevovat stále častěji. Klimatická krize zasahuje nejen českou přírodu, ale i zemědělství a lesnictví: přibývá **požárů a škůdců** – například kůrovec stihne v nížinách vyletět 3× až 4× za sezónu.

Fosilní ekonomika a drahé energie

Česká ekonomika je dnes v Evropské unii 4. emisně nejnáročnější v přepočtu na HDP. V přepočtu na obyvatele jsme dokonce v evropské sedmadvacítce 3., celosvětově patříme do třicítky fosilně nejšpinavějších zemí světa. Zatímco země kolem nás zrychlují rozvoj levných obnovitelných zdrojů, Česko zaostává za celou Evropskou unií. Zvyšuje to ceny energií pro domácnosti, které jsou v přepočtu na kupní sílu nejdražší v evropské sedmadvacítce. Vysoké provozní náklady jsou také kritickou hrozbou pro konkurenceschopnost naší proexportně orientované ekonomiky. Už nyní to přináší handicap pro byznys v Česku: větší zranitelnost vůči cenovým šokům na trzích s fosilními palivy a menší atraktivitu pro kapitálové investice.

Závislost na dovozu fosilních paliv

Z veškeré roční spotřeby energie v Česku představují dovezená fosilní paliva přibližně 40 % a Česko za ně ročně zaplatí více než 150 miliard korun, tedy přibližně 2 % HDP. Jedná se o peníze, které místo posilování domácí ekonomiky odcházejí do zahraničí – často do zemí, jejichž názory na lidská práva a demokracii a/nebo geopolitické zájmy se liší od těch našich. Například Ázerbájdžán, Kazachstán, Saúdské Arábie a současné USA. Jednání Ruska po vpádu na Ukrajinu přitom ukázalo, jak snadno může být fosilní závislost Česka a Evropské unie zneužita.

Klimatická krize jako bezpečnostní riziko

Klimatická krize zvyšuje tlak na vodu a jídlo v nejzranitelnějších regionech světa jako je subsaharská Afrika a Blízký východ. **Zvyšuje pravděpodobnost vojenských konfliktů a humanitární krize**, které mohou v příštích dekádách dát do pohybu **stovky milionů lidí**. Část z nich bude hledat útočiště v Evropské unii, kde v roce 2015 vyvolaly politické napětí pouhé 1–2 miliony uprchlíků. Naopak na severu otevírá ústup ledu v Arktidě nové námořní trasy, což ještě zvyšuje **geopolitické napětí mezi Ruskem a státy NATO**.

Klimatická změna škodí zdraví a zabíjí

Spalování fosilních paliv je hlavním zdrojem prachových částic a oxidů dusíku, kvůli kterým předčasně **umírá na rakovinu, srdeční a plicní onemocnění přibližně 7 tisíc Čechů a Češek ročně** (přibližně 14× více než vlivem dopravních nehod). **Čím dál častější vlny tropických teplot zvyšují počty zdravotních kolapsů: každý rok předčasně umírají tisíce lidí** – např. v Praze se za pouhých deset let jejich počet zdvojnásobil. Extrémní teploty snižují produktivitu práce a poškozují ekonomiku. Oteplení navíc vytváří nebezpečné podmínky **pro šíření infekčních nemocí** – například setrvale stoupá výskyt klíšťové encefalitidy, zvyšuje se riziko šíření západonilské horečky, horečky dengue či viru Zika.

Česká krajina zraněná i zranitelná

Délka říční sítě v Česku se za sto let zkrátila o 30 %

a rozloha niv a mokřadů klesla o 80 %. Půdní bloky se za poslední století zvětšily stonásobně (!) a jsou dnes největší v Evropské unii. Přibližně 26 % veškeré zemědělské půdy je odvodněno drenážemi. Ztratili jsme nepočítaně mezí, alejí a remízků. Výsledek? Voda dnes z naší krajiny odtéká příliš rychle – a ta je pak méně odolná jak vůči suchu, tak vůči přívalovým deštům. K tomu se přidávají vyšší teploty a větší výpar, takže **dlouhodobé sucho je dnes označováno za nejzávažnější projev klimatické krize v Česku.** Za dopady už platíme. Zemědělským půdám chybí kapacita zadržet více než 3 miliardy m³ vody. Ročně přicházíme erozí přibližně o 21 milionů tun nejurodnější ornice (2 tuny na každého z nás, včetně dětí), se škodami ve výši 4,3 až 10 miliard korun. Smrkové lesy na většině území ztratily podmínky pro zdravý růst a snáze podléhají kůrovci – jen v roce 2020 si kůrovcová kalamita v Česku vynutila těžbu

více než 35 milionů m³ dřeva. V letech 2015–2023 vyplatil stát zemědělcům přes 4,5 miliardy korun jako kompenzace škod způsobených suchem. Dalších více než 12,9 miliardy poskytl na zmírnění dopadů kůrovcové kalamity. V zemědělské krajině jen **za posledních 20 let ubylo 31 % ptáků, za posledních 35 let 50 % denních motýlů.** Jen za pouhých 6 let Česko ztratilo 6 % souvislé krajiny, která dosud nebyla zasažena zástavbou, průmyslovými halami a dálnicemi. Česká krajina strádá – a platíme za to daň v podobě čím dál častějších povodní, dlouhodobého sucha, snížené úrodnosti půdy i rostoucích nákladů v zemědělství.

Nic z toho nemůžeme brát na lehkou váhu.

A přitom to zdaleka nejsou jediné hrozby, které Česko řeší.

Obrana, nebo klima? 6 pilířů odolnosti

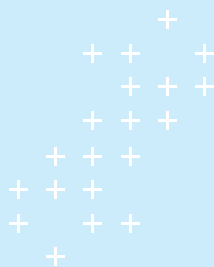
V současnosti je zřejmě nejvíce sledovanou hrozbou **ruská válka na Ukrajině**. A s ní spojené výhrůžky Kremlu členským zemím NATO.

Bezpečnostní komunita i tajné služby varují, že konflikt může být blíže, než si dokážeme připustit.

Ve veřejném prostoru se objevují hlasy, že si musíme vybrat: že buď posílíme naši obranu, nebo snížíme emise. Že obojí prostě nejde.

Jenže investice do dronů a dalších součástí obrany nás přece neochrání před změnou klimatu. A pouhým snižováním emisí nezastavíme Rusko.

Zkrátka je naivní představa, že odolné Česko vybudujeme, jen když budeme řešit jen jeden problém – a ostatní počkají. Rozhodně nepočkají. **A stoprocentně to platí v časech polykrize**, kdy čelíme několika krizím současně.

Odolnost Česka stojí na 6 hlavních pilířích.

Když se rozpadá jen jediný z nich, oslabuje to odolnost celé země.

Právě proto teď potřebujeme hledat, jak strategickou politikou a investicemi do odolnosti v jedné oblasti posílíme odolnost i v těch dalších.

1 ODOLNÝ STÁT Důvěryhodné veřejné instituce, které fungují. Vládnutí opřené o data, ne dojmy. Boj s korupcí a obrana českého státu před oligarchizací.

2 ODOLNÁ SPOLEČNOST Země, která myslí na důstojné podmínky k životu pro všechny – i na českých periferiích. Společnost, která cítí spojení hodnotami a kulturou. Rozvoj veřejného dialogu, vzdělání a kritického myšlení. Strategie proti dezinformacím, kulturním válkám a společenské polarizaci. Prevence digitálních závislostí a péče o duševní zdraví.

3 ODOLNÁ KRAJINA Zdravá a živá krajina, která lépe zvládá sucho a povodně. Krajina, která zmírňuje erozi a obnovuje pestrost rostlin a živočichů na našich polích, loukách a v lesích. Krajina, která posiluje naši potravinovou i vodní bezpečnost.

4 ODOLNÉ, RESP. MÉNĚ DESTABILIZOVANÉ – KLIMA

Méně extrémního počasí a méně skokového oteplování Česka. Méně konfliktů o vodu a další zdroje a méně nucené migrace (nejen) na jižní a jihovýchodní hranici Evropské unie.

5 ODOLNÁ EKONOMIKA Ekonomika postavená na modernizaci, úsporách a technologických inovacích – čistější, s nižšími náklady a tedy konkurenceschopnější. Více domácích obnovitelných zdrojů, méně závislosti na dovozu energií, surovin a komponent z nestabilních nebo nepřátelských oblastí. Větší propojenost energetických sítí Evropské unie.

6 ODOLNÁ OBRANA A VNITŘNÍ BEZPEČNOST

Plnění spojeneckých závazků a silní, spolehliví spojenci. Kyberbezpečnost, záchranný systém a připravenost obyvatelstva na krizové situace.

Všimněte si, jak je klimatická odolnost pevně spojena s dalšími odolnostmi. Je to vlastně jednoduché:

Česko nikdy nebude odolné, dokud bude ignorovat klimatické otázky a pokračovat v závislosti na fosilních palivech.

Kdo říká „buď obrana, nebo klima“, přehlíží, že bezpečí, energie, krajina, ekonomika a společnost se v krizích navzájem podpírají.

A stejně to platí pro **odolnost obcí, firem nebo Evropské unie**.

Co nestačí?

- Musíme plnit klimatické cíle.
 - Musíme si vybrat: obrana, nebo klima.
 - Klimatická krize ohrožuje planetu.
 - Kdo je proti, nechápe vědu.
-

Co zní lépe?

-
- Potřebujeme Česko, které má levnější energii, zdravější krajinu a menší závislost na krizích ve světě.
 - Odolná země potřebuje obranu, moderní ekonomiku i snižování naší závislosti na fosilních palivech. Zaměřit se jen na jednu oblast nestačí.
 - Sucho, vedra, povodně, drahá energie a poškozená krajina už dnes ovlivňují život v Česku.
 - Lidé prostě mají obavy. Je potřeba je brát vážně a ukázat, jak opatření provést citlivě a spravedlivě.
-

Kouzlo odolnosti

Přiznejme si, že výchozí situace není optimální:
vystresovaná veřejnost s úlevou reaguje na ty, kteří
ji dokážou nabídnout útěchu.

**Falešnou útěchu jí nabízí populisté všeho
druhu.** Opakují ji u různých témat, jako kolovrátek:

- „To se vás netýká.“
- „Vůbec nic se neděje.“
- „V pohodě, nic neřešme.“
- „Ono se to přežene.“

Lidé si zaslouží **poctivou naději**.

Hrozby nezametat pod koberec, ale řešit je.

A mluvit o nich s lidmi otevřeně a zároveň empaticky.

Důležité je nepodlehnout nutkání, že musíme
ve jménu vyššího dobra nemilosrdně napálit
další dávku stresů přímo mezi oči.

Potřebujeme most, který propojí reálná
opatření s tím, na čem lidem záleží.
Tím mostem je právě téma odolnosti.

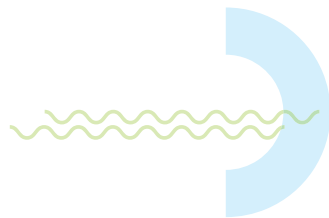
Proč právě komunikace odolnosti? V čem je její kouzlo?

- ➔ **SPOJUJE A ZAKOPÁVÁ PŘÍKOPY.** Česká veřejnost není ideologicky rozdělena jako ve Spojených státech. K levici a pravici, liberálům a konzervativcům se hlásí méně než třetina Čechů a Češek. Reálně se dnes společnost dělí především na příznivce a odpůrce současné vlády. Odolné Česko je představa, která může významné procento obou táborů oslovit.
- ➔ **DOBŘÍ ZPŮSOB, JAK MLUVIT O ŠPATNÝCH VĚCECH.** Zaměřuje naši pozornost na to pozitivní, čeho chceme společně dosáhnout. Nikoliv na rizika, které si dnes mnoho lidí nechce připustit.
- ➔ **DÁVÁ NEJEN NADĚJI, ALE I ENERGII.** Odolnost je nejlepší lék na bezmoc a obavy. Když se soustředíme na to, čeho chceme dosáhnout, dává nám to více energie, než věčné omílání hrozeb.

- ➔ **ODOLNOST JE NAŠE, ČESKÁ.** Klima svou globálností dost lidí paralyzuje. Je tak trochu všech, a tak trochu nikoho. Když spustíme o ochraně klimatu, do pár vteřin uslyšíme: „A co Čína? A co Indie?“ Zato odolné Česko je blízko. Můžeme ho společně budovat. Tady a teď.
- ➔ **ODOLNOST NÁS TAKÉ UČÍ MLUVIT LIDSKY. A ČESKY.** Nikoliv o tom, jak splnit unijní cíle, o emisních povolenkách, ppm, evropské legislativě a Green Dealu. Odolnost nás učí ukazovat, jak se politika propisuje do každodenního života. Sucho, vlny veder, povodně. Ceny, složenky a pracovní místa. Vlastní energie, úsporný dům, příprava na příští zimu. Nejen pro zasvěcené, ale pro široké publikum.

→ **ODOLNOST JE ÚŽASNÁ, A PŘITOM PRÁZDNÁ NÁDOBA.** Proč úžasná? Reaguje na rizika, která jsou všude kolem nás. Je srozumitelná – odolnosti rozumíme nejen hlavou, ale i srdcem. Proč prázdná? Lidé váhají, co do odolnosti patří. Ve světě, kde pokračují útoky na ukrajinská města, kde Donald Trump zvažuje anexi Grónska, kde stále končí a začíná krize v Hormuzském průlivu a každý týden čteme další varovnou prognózu k AI, jsou další témata snadno vytlačována mimo mediální reflektory. Například modernizace naší ekonomiky, dekarbonizace či obnova krajiny. Rámování odolností je způsob, jak je do mediálního prime-time opět vrátet.

→ **ODOLNOST JE ESO, KTERÉ MÁME V RUKÁVU.** Jak píšu v úvodu: ukažte mi někoho, kdo nechce odolnost! Když někdo navrhuje zrušit protierozní opatření, dotace pro domácnosti nebo akcelerační zóny, okamžitě se ptejte: „Vy nechcete nižší ceny energií? Úrodná česká pole? Kotlíkovou podporu pro domácnosti? Vy nechcete ODOLNÉ ČESKO?“ Stokrát se může dušovat, že jistě, ano, samozřejmě, bezpochyby odolné Česko chce... ale že odolné Česko ve skutečnosti to a támhleto... Jenže to už bude jen defenzíva. A odolné Česko tu bude víc s námi.

→ **ODOLNOST HLEDÍ DOPŘEDU.** Imperativ dnešní doby je aktuálnost. Komplikuje to komunikaci rizik, která čekají za rohem. A odolnost je výborné řešení: umožňuje upozorňovat na hrozby, která se mohou naplnit až zítra. Tím narušuje show populistům, jejichž politický byznys spočívá v rozdávání krátkozrakých politických slibů.

V dnešní době je málo slov, která umí to, co odolnost. Vytváří mimořádnou komunikační příležitost. Ted' jde o to, jak tento příběh vyprávět.

Komunikace odolnosti v praxi

Co je **jádrem příběhu**, který chceme o odolnosti vyprávět?

V době, kdy čelíme největším rizikům za poslední desetiletí, potřebujeme odolnou Českou republiku. Takovou, která je na přicházející krize připravena a chrání to, na čem lidem záleží.

Česko bude odolné, jen když bude mít moderní ekonomiku méně závislou na fosilních palivech a zdravou krajinu připravenou zvládat sucha a povodně.

Všimněme si, že:

- začínáme u zkušenosti, kterou dnes sdílí velká část společnosti,
- ukazujeme, že je nejdůležitější ochránit, na čem lidem záleží,
- obavy se transformují v pozitivní cíl,
- ukazujeme některé z konkrétních předpokladů odolnosti Česka.

Co považuji za nejdůležitější? Kombinaci ochrany před hrozbami, příslibu lepšího života a pozitivní představy o budoucnosti Česka.

Základní logika je jasná:

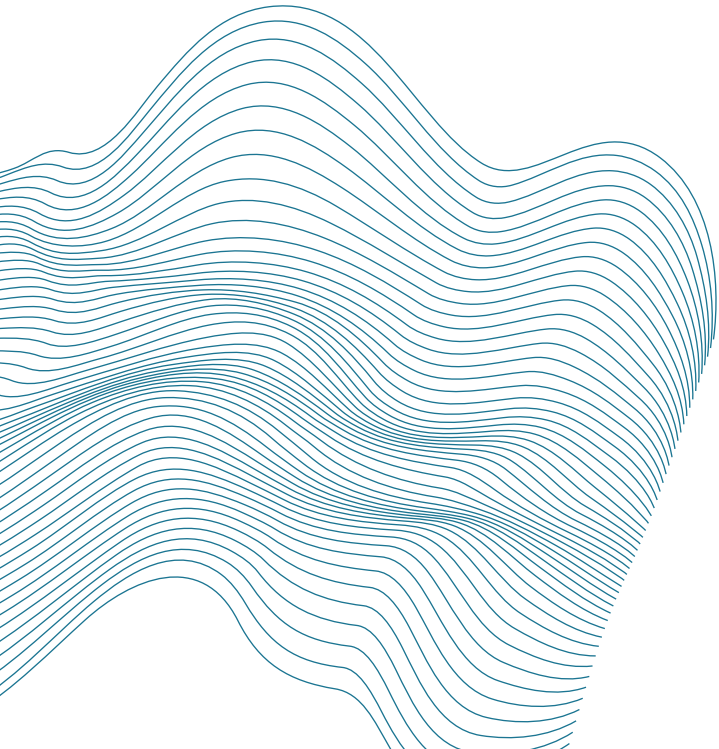
neklidná doba

potřebujeme odolné Česko

potřebujeme moderní ekonomiku méně závislou na fosilních palivech a zdravou krajinu

Jak dál můžeme toto jádro příběhu rozvíjet?

Nabízejí se tři leitmotivy.

3

Motiv modernizace ekonomiky

Podmínkou odolnosti Česka je moderní ekonomika, která neplýtvá energií ani materiály. Je založená na čistých technologiích a je méně závislá na dovozu fosilních zdrojů z nestabilních nebo nepřátelských zemí.

Podpůrné narativy:

- ➔ Nejlevnější je ta energie, kterou dokážeme ušetřit – např. zateplením nebo úsporami.
- ➔ Méně dovážených fosilních paliv znamená menší vydíratelnost a méně cenových šoků, které přinesly dovozy plynu z Ruska nebo ropy z Hormuzského průlivu.
- ➔ Obnovitelné zdroje jsou pro Evropskou unii způsob, jak snížit svou závislost na fosilních zdrojích z Ruska i Spojených států. Proto se jejich rozvoj ani Putinovi ani Trumpovi nelíbí.
- ➔ Obnovitelné zdroje znamenají čistý vzduch a nejlevnější energii, která je zároveň česká a nemusíme ji odnikud dovážet.
- ➔ Postupné ukončení fosilních zdrojů je pragmatické rozhodnutí, které chrání české domácnosti i firmy.
- ➔ Firmy, které včas sníží spotřebu energie a materiálů, budou lépe připravené na výkyvy cen i měnící se světové trhy.
- ➔ Česko si může vybrat: buď bude nové technologie vyvíjet a vyrábět, nebo je bude později draze nakupovat odjinud.
- ➔ Když kupujeme energii z dovozu, české peníze odcházejí do zahraničí. Když využijeme více domácích zdrojů, peníze v české ekonomice zůstanou.
- ➔ Odolnost znamená mít věci víc pod kontrolou. Méně závislosti na dovozech. Méně překvapení, která nám převrátí život naruby.

Motiv obnovy krajiny

Českou krajinu čekají v příštích letech časté vlny sucha, veder a povodní. Musíme obnovit její zdraví, aby takovou zátěž zvládla. A my s ní.

Podpůrné narativy:

- Odolná krajina chrání lidi před povodněmi i před suchem.
- Potřebujeme se starat o lesy a pole, ale také o obce a města tak, aby vydržely tvrdé zkoušky, které kvůli změně klimatu přicházejí.
- Zdravá krajina je základní infrastruktura pro život v Česku.
- Krajina, která lépe zadržuje vodu, zmírňuje oba extrémy: sucho i přívalové povodně.
- Když česká krajina, obce a města fungují lépe, klesají škody i ztráty na životech.

Průřezový motiv odolnosti

Odolnost není luxus.

V dnešní době je to naopak základ všeho.

Podpůrná sdělení:

- Přípravenost je lepší než škody.
- Nejde o rok 2050. Jde o příští zimu a léto.
- Mezi krizemi si nemůžeme vybírat. Potřebujeme je zvládat najednou.
- Odolná země je připravena na krize. A zároveň má partnery, se kterými se může spojit, aby krizi mohli zvládnout společnými silami.
- Odolnost znamená zvládat více hrozeb najednou.
- Odolnost musí být dostupná všem. Nejen bohatým domácnostem a velkým městům. Jinak jsme prohráli.

Narativy si přizpůsobme vlastnímu stylu,
publiku a identitě organizace.

Nebojme se přitom opakovat podobné věty.

Síla komunikace často nespočívá v neustálé originalitě,
ale v konzistenci.

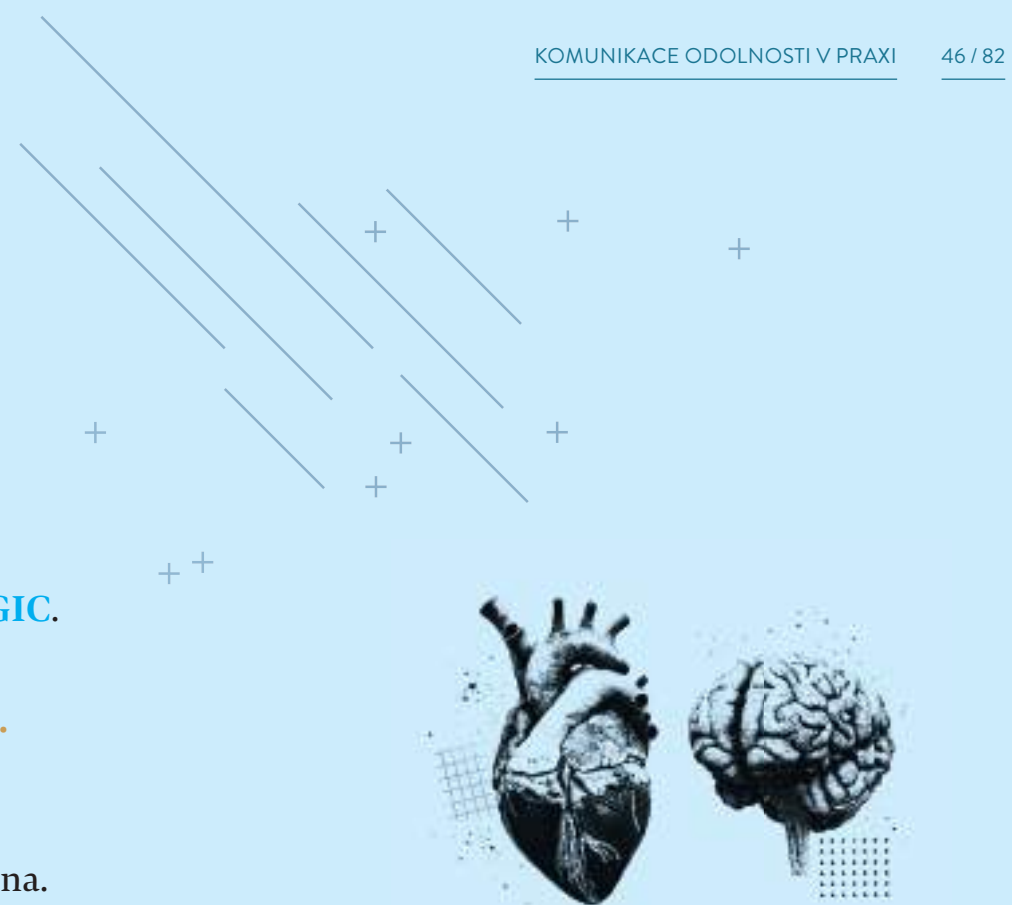
Dobrá komunikace ovšem potřebuje dvě ingredience: **LOGIC & MAGIC**.

LOGIC dává lidem důvody, proč našemu sdělení věřit.
MAGIC mu dává obraz, emoci a energii.

Nebo je možné říct: LOGIC mluví k jezdci. MAGIC krmí slona.

Ptáte se, jaký jezdec? Jaký slon?!

Ukážeme si hned v další kapitole.

Zamyšlení pro praxi:

- ➔ Jaké narativy se vám pro vaši komunikaci hodí nejvíce?
- ➔ A jaké další vás ještě napadají?

Pohled slona: spojenci a protivníci

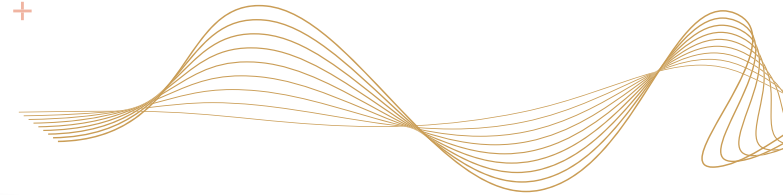

Je to známá metafora: Představte si jezdce na slonovi.

- **Jezdec je náš rozum.** Právě jeho oslovují fakta, statistiky a argumenty, se kterými často vstupujeme do debaty. Jenže jezdec neurčuje směr sám. Zdaleka ne.
- **Slon jsou naše emoce, intuice a instinkty. Dojmy a zkušenosti.** Je mnohem silnější. A grafy ani tabulky s ním obvykle nepohnou. Většinou uslyší až na vysychající studny, rozpálený byt nebo složenky za elektřinu.

Chceme-li publikum získat pro odolnost,
nestačí mluvit k jezdci – LOGIC.

Je potřeba oslovit slona – MAGIC.

Zkusme se zamyslet: **Co chceme v lidech zanechat, když se minou se všemi složitými termíny, daty a vysvětlováním?**

Jaký pocit? Obraz? Pár slov? Jednoduchou myšlenku, kterou si člověk odnese?

Podívejme se na debatu o dekarbonizaci a odolnosti **pohledem slona.**

Co jsou viditelní i neviditelní spojenci, kteří hrají na naší straně?

- Ochrana domova. **Realismus. Prozíravost**, která se nenechá ničím zaskočit. **Láska k Česku**, na kterém nám opravdu záleží. **Selský rozum**, že nemůžeme zavřít oči před tím, co bude zítra. **Normální život** v zemi, která se nesype při každém větším otřesu. **Naděje**, že krize zvládneme. Konečně něco pozitivního, co je přitom nohama pevně na zemi. A odpovídá na potřeby lidí. Poctivý **zájem o lidi** – nejen jak se mají dnes, ale co je čeká zítra. Běžná **zkušenost lidí** – s vedry ve městě, vyprahlou krajinou, vysychajícími potoky a studněmi, vysokými účty za energie. **Zdraví obyvatel** – a jedna z dobrých prevencí chronických onemocnění, zdravotních kolapsů i tragických úmrtí. **Peníze pro nejohroženější skupiny a regiony**.
- Obnova přírody a přírodě blízká opatření jako jsou aleje a remízky. **Stromy a stín. Ochrana vody** a neplýtvání s vodou. **Láska k české přírodě a krajině** – jak se lidé ve focus groups shodnou: „Přírodu nechceme obětovat.“

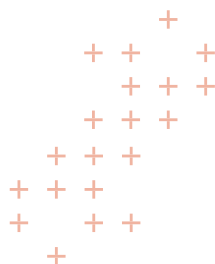

- Touha **nezaostávat** za zbytkem Evropy. **Příklady** z míst v Česku, kde už to funguje. Polsko, Finsko a řada dalších inspirací po celém světě. **Nezávislost** na Rusku a na řadě problémových zemí včetně USA Donalda Trumpa. Cesta dopředu a rozvoj. **Hrdost**, že Česko není jen oběť dějin, ale bere svou budoucnost do vlastních rukou. Neposílat peníze za fosilní zdroje pryč, ale nechat je doma pro české lidi a firmy.

- **Důvěryhodnost** faktů a statistik – a tím nemyslím jejich obsah, ale auru spolehlivosti, kterou přinášejí. Technické nadšence nadchnou zajímavosti o pokroku funkcionality a účinnosti technologických inovací – například výrazně vyšší účinnost elektromotoru oproti spalovacímu motoru. Obnovitelné zdroje, které jsou nejčistší, nejlevnější a domácí. Pro ekonomy a byznys **snížení provozních nákladů, efektivita a konkurenceschopnost. Modernizace Česka.** Prostředky z fondů Evropské unie. Evropa, která má málo fosilních zdrojů, podobně jako Čína – ta pragmaticky ví, že právě novými udržitelnými technologiemi se může závislosti na fosilních zdrojích zbavit.

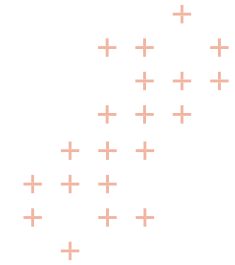

- **Rozsáhlá expertní síť** – od vědeckých pracovišť přes univerzity až k neziskovým organizacím s řadou zkušených analytiků a analytiček. Byznys iniciativy, které vědí, že s dosavadní energetickou náročností bude česká ekonomika více a více zaostávat. A řada **influencerů a influencerek**, kteří umějí spojit LOGIC & MAGIC a oslovují i s informačně nabitými příspěvky rozsáhlé publikum.
- Příslib většího **klidu**. Menší strach do budoucna. Naděje, že bychom v téhle neklidné době mohli mít více **věci pod kontrolou**. Odolné Česko, ale také odolný kraj, odolná obec, odolná firma a odolná domácnost.

A kdo jsou naši viditelní i neviditelní protivníci?

Až na poslední odrážku jsou to většinou **skvělí protihráči**.
O takových se nebojme mluvit, agendě odolnosti to jen pomůže:

- **Nebezpečí**. Chaos. **Neschopnost**. **Krátkozrakost**, jako když si pod sebou řežeme větev. Lhaní a dezinformace.
- **Nekompetentní politici**, kteří nemají o této problematice ani znalosti ze základní školy – a přesto o ní rozhodují. Protiřečí si, hlásají nesmysly. Ideologové a různí zaslepení pokračovatelé Václava Klause (pro českou veřejnost už toxické jméno). **Oligarchové**, kteří v zákulisí za uhlí lobbují, aby z hnědouhelné pánve vyškrábli ještě pár miliard. Podpásové dezinformační útoky některých fosilních skupin na jejich kritiky.

- **Kreml Vladimíra Putina**, který financuje rozsáhlé dezinformační útoky zaměřené právě na pošpinění Green Dealu, větrné energetiky a elektromobilů. Proč? Protože část evropských zemí je pořád fosilně závislá na Rusku – a to ztrácí dekarbonizaci své odbytiště. Podobně čelí dekarbonizace Evropské unie vzteklým útokům **Donalda Trumpa**, protože dosud byla evropská sedmadvacítka závislá na zemním plynu z USA.
- **Špinavé uhlí**, které ničí zdraví. Podobně **ropa**, která se k nám navíc vozí z horoucích pekel.
- Obavy části veřejnosti z větrných elektráren – z proměny krajiny, hluku nebo dopadů na přírodu. Obavy z elektromobility – z vysokých cen, nedostatku nabíječek a omezeného dojezdu. Některé z těchto obav živí dezinformace, jiné mají reálný základ. Tyto pochybnosti budou tím silnější, čím více je budeme brát na lehkou váhu.

Vybírejme si, co z toho použít – a kdy.

Pro každé publikum, téma a chvíli vyberme několik motivů, které mají největší sílu.

Jednou to bude zdraví. Jindy bezpečí, nezávislost nebo selský rozum. A někdy hrdost na obec, firmu nebo zemi, která se umí připravit.

Stejně pracujme s protivníky.

Ne proto, abychom vyráběli nepřátele. Ale abychom ukázali, o jakou volbu jde:

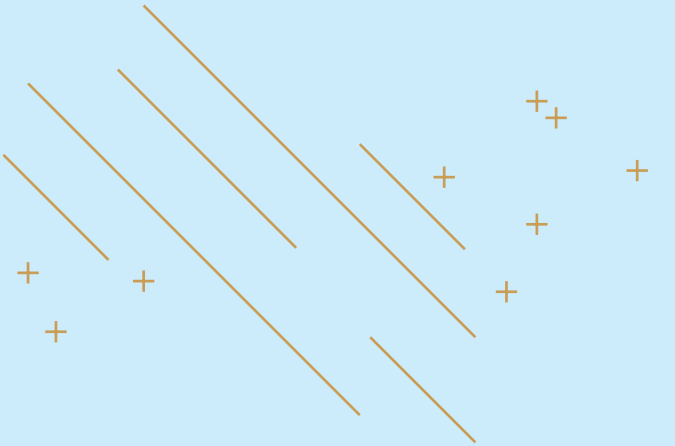
- **prozíravost**, nebo **krátkozrakost**,
- **připravenost**, nebo **nebezpečí**,
- **fakta a vzdělanost**, nebo **hloupost a neschopnost**.

Dobrá komunikace odolnosti nestaví fakta proti emocím.
Potřebuje obojí.

Jezdec musí vidět, že to dává smysl.
Slonovi se to musí líbit.
A oba musí vědět, kudy dál.

Čím oslovíme publikum?

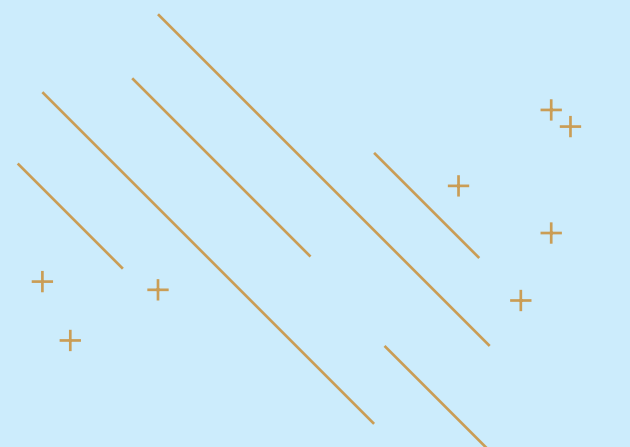

**Zlaté pravidlo komunikace říká:
mluv ke svému publiku.**

**Na rozdíl od populistů se veřejnosti nepodbízejme řečmi,
kterým sami nevěříme.**

**Raději empaticky hledejme,
co je pro publikum důležité,
ale za čím zároveň dokážeme sami poctivě stát.**

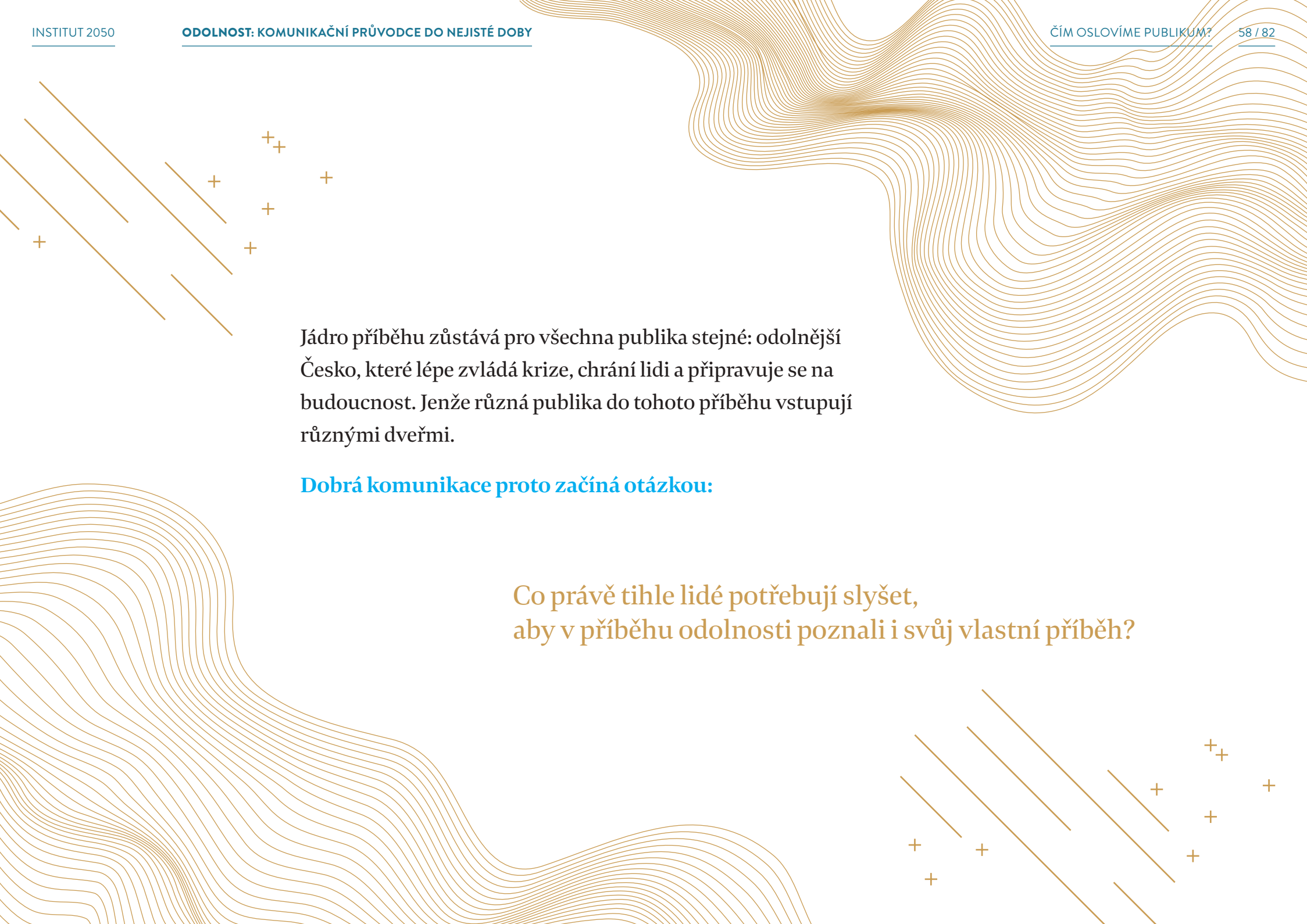

Nabízím pár tipů pro vybraná publika:

- **DOMÁCNOSTEM** „Aby vám nechodily složenky pořád s vyššími a vyššími částkami... abyste díky zateplení, fotovoltaice nebo třeba tepelnému čerpadlu protopili méně.“
- **NÍZKOPŘÍJMOVÝM DOMÁCNOSTEM A LIDEM Z PERIFERII** „Aby odolnost nebyla jen pro bohatší domácnosti a pro velká města... aby pomoc dorazila i k těm, které každé zdražení energií a dopravy bolí nejvíc.“
- **FIRMÁM A PRŮMYSLU** „Abyste snížili provozní náklady, nebyli tak zranitelní cenovými šoky a nezůstali pozadu za konkurencí.“
- **OBCÍM, STAROSTŮM A STAROSTKÁM** „Aby vaše obec zvládla další sucha, vedra i přivalové deště... a aby měla víc vlastních zdrojů i možností, jak se připravit.“
- **ZEMĚDĚLCŮM A LESNÍKŮM** „Aby voda neutíkala z polí, vítr nebral ornici a české lesy nebyly továrnou na kalamity.“
- **LIDEM ZASAŽENÝM VEDRY, POVODNĚMI, SUCHEM NEBO KŮROVCEM** „Aby se tyto škody neopakovaly pořád dokola.“
- **LIDEM, KTERÝM ZÁLEŽÍ NA BEZPEČNOSTI ZEMĚ** „Aby Česko nebylo závislé na drahých dovozech z problematických zemí a bylo méně vydíratelné při každém dalším otřesu.“
- **MOTORISTŮM A LIDEM ZÁVISLÝM NA DOJÍŽDĚNÍ** „Aby vás každý nárůst ceny ropy znovu a znovu nedostával do úzkých... abyste měli levnější, čistější a příjemnější možnosti, jak jezdit do práce, do školy i za rodinou.“
- **VLASTENCŮM** „Aby se české peníze neposílaly do zahraničí, ale držely se víc doma – v našich obcích, regionech a v české ekonomice.“
- **MLADÝM LIDEM** „Abyste nemuseli přemýšlet, jestli budete žít v zemi, která jen hasí jednu krizi za druhou... ale abyste žili v zemi, která je moderní a umí se připravit na nepříznivé situace, aby nezůstala pozadu.“
- **RODIČŮM A PRARODIČŮM** „Aby vaše děti měly ve městech víc stínu, nepřehřívaly se ve školách a bytech, dýchaly čistší vzduch a mohly trávit léto bezpečně venku.“
- **SENIORŮM A LIDEM OHROŽENÝM VEDRY** „Aby každé léto nebylo zdravotním rizikem... aby ve městech bylo více stínu, chladu a bezpečí pro ty, které vedra ohrožují nejvíc“

Jádro příběhu zůstává pro všechna publika stejné: odolnější Česko, které lépe zvládá krize, chrání lidi a připravuje se na budoucnost. Jenže různá publika do tohoto příběhu vstupují různými dveřmi.

Dobrá komunikace proto začíná otázkou:

Co právě tihle lidé potřebují slyšet,
aby v příběhu odolnosti poznali i svůj vlastní příběh?

Proč právě teď?

Máte kapsy plné pádných argumentů a umíte je atraktivně tlumočit veřejnosti?

Omlouvám se, ale bohužel to nestačí.

O odolnosti Česka se sice dá psát každý den – jenže média i veřejnost potřebují jasný důvod, proč se jí zabývat právě dnes.

Aktualizační moment. Událost nebo situaci, která našemu sdělení otevře dveře.

Stačí se rozhlédnout:

Co se právě děje?
Na co můžeme navázat?

Může to být další geopolitický otřes. Výkyv cen energií. Výpadek elektřiny. Extrémní počasí a meteorologické rekordy. Zveřejnění nových statistik z ekonomiky nebo zprávy o stavu půdy, vody, lesů či zdraví obyvatel. Začátek topné sezóny. Rozhodnutí vlády, kraje, obce nebo velké firmy. Mezinárodní jednání. Výročí krize, ze které se můžeme poučit.

Aktualizační moment ale není celé sdělení.
Je jen vstupní branou.

Následně můžeme využít **aktualizační kvarteto**:

1

CO SE PRÁVĚ DĚJE?

Začneme událostí, kterou lidé právě sledují.

- „Další vlna veder znovu ukázala, jak rychle se česká města dokážou rozpálit.“

2

CO CHCEME OCHRÁNIT?

Přesuňme pozornost od hrozby k pozitivnímu cíli.

- „Chceme města, ve kterých se dá žít i během horkého léta.“

3

CO JE POTŘEBA UDĚLAT?

Ukažme konkrétní a uvěřitelnou cestu.

- „Proto potřebujeme ve městech více stromů, které poskytnou v letních vedrech stín. Více vody v ulicích. A více budov, které se nepřehřívají.“

4

CO MŮŽE NÁSLEDOVAT?

Nabídněme lidem, institucím nebo politikům jasný další krok.

- „Zeptejte se vedení své obce, jak se na další vlny veder připravuje.“

Stejné kvarteto můžeme použít téměř u každého tématu:
čtyři kroky, které nás dovedou k aktuální a zároveň smysluplné zprávě.

Protiútok a protipalba

... a jestli se jako ozvěna naší komunikace vrátí **zpětná palba** – vlna manipulací, dezinformací a osobních útoků?

Vsaďte se, že přijde.

Z neinformovanosti, i úplně záměrně.

Nezapomínejme, že většinou není cílem přesvědčit toho, kdo pálí. **Důležití jsou přihlížejíci.**

Nabízím pár příkladů zpětné palby, se kterou se můžeme často setkat – a **protipalby / kontranarativů**, které můžeme v debatě použít.

→ **Musíme zbrojit, ostatní jde stranou.**

Investovat do obrany sice potřebujeme, ale to neznamená, že se můžeme na všechno ostatní vykašlat... copak Česko bude odolné, pokud bude každý rok strádat suchem a povodněmi? Pokud bude zaostávat český průmysl?

→ **Proboha, pokud se vzdáme uhlí, ropy a plynu, čím to chcete, vy šílenci, nahradit?**

Zaprvé by se to rozhodně nestalo najednou a bez přípravy. Zadruhé, technologie už jsou: úsporami, elektrifikací a obnovitelnými zdroji můžeme prakticky zrušit naši závislost na spalování fosilních paliv. Zatřetí, zpočátku budou potřeba investice, ale dlouhodobě to vyjde levněji.

→ **To je zase nějaký Green Deal.**

Říkejte si tomu, jak chcete. Většina lidí ale chce lepší hospodaření v české krajině. Modernizaci ekonomiky. Levnější energie. Investice do regionů. Zmírňování sucha a povodní. Jinými slovy: nejde o nálepku, ale o to, jestli bude Česko odolnější a bude se tu dobře žít.

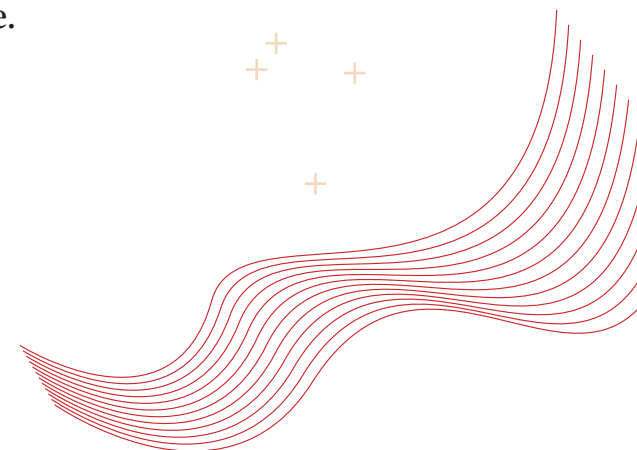
→ **Elektrifikace? Vy nám chcete cpát elektromobily, na které nikdo nemá a které nebude kde nabíjet, protože chybí nabíječky?**

Nikdo netvrdí, že si zítra musí každý koupit elektromobil. Každopádně ceny elektroaut pořád klesají a za pár let si je lidé budou kupovat, protože je pořídí za stejnou cenu jako auta se spalováký, ale provoz vyjde levněji. Dojezdy se díky inovacím baterek výrazně prodlužují. A neříkejte, že životnímu prostředí škodí víc než spalováký. Po pár desítkách tisíc ujetých kilometrů to prostě není pravda.

→ **Větrné elektrárny do české krajiny nepatří!**

Krajinu máme krásnou, takže souhlasím, že by byla pitomost je stavět všude. Ostatně to ani nikdo nechce. Musí být vzdálené od domů, mimo místa, kde by mohly škodit přírodě. Na druhou stranu studie jasně dokládají, že čím víc jich postavíme, tím levnější bude za pár let v Česku elektřina. Uhlí je výrazně špinavější, jádro dražší a ještě se staví dlouho. Podle podrobných analýz je v Česku jen pár dní v roce, kdy ani nesvítí slunce, ani nefouká vítr. Spousta obcí bude ráda, když získají příjem do obecní poklady – na školu, na místní autobus nebo udržení místního zubaře.

→ **Hlavně musíme postavit nové jádro, to bude nejlevnější.**

Když ponecháme stranou bezpečnostní obavy a potíže s uložením jaderného odpadu na desítky tisíc let, tak jádro je skutečně obrovský zdroj energie. Jenom je ve skutečnosti drahý – a jeho stavba se většinou ještě násobně víc prodrazí. Průšvih je, že se běžně staví 20 let, překvapilo by mě, kdyby to zrovna v Česku bylo méně... a uhlí tady končí do pěti let nejdéle. Co budeme dělat pak? Dovážet ze zahraničí, nebo přece jen postavíme vlastní obnovitelné zdroje?

→ **Ochrana klimatu v Evropské unii přinese běžným lidem jen další zdražování.**

Všimli jste si, o kolik vyskočili ceny benzínu a nafty při krizi v Hormuzském průlivu? Jak se zdražoval plyn, když začala válka na Ukrajině? To, co dnes zdražuje život normálních lidí, jsou právě fosilní paliva. Spalovací motor dokáže využít jen 30 % energie k pohybu, ze zbytku dělá teplo. Elektromotor k pohybu využívá 90 %. Obnovitelné zdroje jsou dnes nejlevnější. Snižováním emisí tedy můžeme dost ušetřit – ty investice se nám vrátí. Důležité je pomoci lidem, kteří si sami zateplení, fotovoltaiku nebo tepelné čerpadlo dovolit nemohou.

Přidám ještě pár tipů:

- Je lepší reagovat **věcně**, nikoliv podrážděně.
- Zkusme se nezaseknout v technickém sporu, ale **vracejme se k tématům, která jsou pro lidi důležitá** – např. odolnost a normální život.
- **Mluvme k přihlížejícím**, nejen k oponentovi.

Sociální sítě, televize, hospody i fary

Kdo má o odolnosti Česka mluvit?

Důvěryhodní mluvčí všeho druhu.

Erudovaní experti a expertky společně se zkušenými praktiky a praktičkami.

V našich focus groups se opakovaly tři vlastnosti důvěryhodného mluvčího:

→ **Rozumí tomu, o čem mluví.**

Není to naíva ani člověk, který jen sebevědomě opakuje cizí fráze.

→ **Působí nezávisle.**

Lidé za jeho slovy necítí skrytý politický nebo obchodní zájem.

→ **Má blízko k běžnému životu.**

Ví, co lidé řeší, dokáže jim naslouchat a mluví srozumitelně.

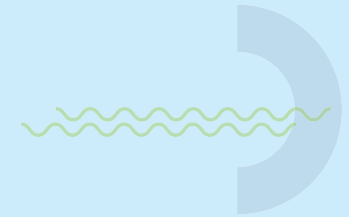
Jednu věc lidé spolehlivě nechtějí: aby jim někdo všel bulíky na nos.

Neexistuje jeden dokonalý mluvčí pro všechna témata.

Každý může
do příběhu
odolnosti vnést
něco jiného.

- **ENERGETICI** Bude energie spolehlivá a dostupná?
- **EKONOMOVÉ** Co změny udělají s účty, pracovními místy a českým průmyslem?
- **FIRMY A ZAMĚŠTNANCI** Jak modernizovat, aniž bychom ztratili konkurenceschopnost a práci?
- **STAROSTOVÉ** Co se stalo u nás a jak jsme si s tím dokázali poradit?
- **PRACOVNÍCI VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÝCH ORGANIZACÍ** Kde stát selhává? Kdy s námi firmy nehrají férovou hru? Co s tím?
- **ZEMĚDĚLCI, LESNÍCI A VODOHOSPODÁŘI** Co se děje s krajinou a co v praxi funguje?
- **LÉKAŘI A ZÁCHRANÁŘI** Jak se krize propisují do zdraví lidí?
- **ARMÁDA A BEZPEČNOSTNÍ EXPERTI** Kde je stát zranitelný a jak se může lépe připravit?
- **POLITICI** Jaká rozhodnutí je potřeba přijmout, kdo je prosadí a kdo za ně ponese odpovědnost?

Nejlépe proto funguje sbor různých hlasů. Expert vysvětlí souvislosti. Praktik ukáže, že řešení funguje. Obyvatel dodá konkrétní zkušenost. Politik řekne, co s tím udělá.

Debatu o důvěryhodných mluvčích v jedné z našich focus groups nicméně uzavřela asi padesátiletá respondentka: „Obávám se, že v dnešní AI době bych vlastně nevěřila skoro nikomu.“

V tu chvíli jsem si uvědomil: **čím více AI, tím více za lidmi.** Čím více uměle vytvořeného obsahu, tím větší cenu má osobní kontakt.

Televize je důležitá. Rozhlas se počítá. Noviny také nejsou k zahození. Sociální sítě jsou nutné. Oborové podcasty ale jen málokdy prorazí vlastní sociální bublinu.

Jenže vyrazit za lidmi – to je nejvíc.

Důvěra totiž nevzniká z dobře formulovaných vět. Vzniká také ze zkušenosti, že člověk přijel, poslouchal, odpovídal na nepříjemné otázky a neutekl při prvním nesouhlasu.

Všichni, kterým jde o odolné Česko a kteří chtějí nabídnout alternativu ke krátkozrakosti české politiky, proto potřebují **objet republiku.**

Bavit se s lidmi. Poslouchat. Vysvětlovat. A nevyhýbat se sporům.

Naživo, z očí do očí.

V kulturních domech. V knihovnách. Na farách. Ve školních tělocvičnách. V hospodských sálech.

Už včera bylo pozdě.

Jak pohřbít komunikaci odolnosti

Udělejme myšlenkový experiment:

Jak perfektně zničit komunikaci odolnosti?

Ukáže nám to, čemu je lepší se vyhnout.

NABÍZÍM ZARUČENÝ RECEPT:

→ Strašme lidi další apokalypsou

Naložme jim k dosavadním stresům další várku hrozeb. Místo vize, řešení a podpory jim dejme další důvod, proč nás vypnout a neposlouchat.

→ Opakujme „odolnost“, ale probůh neprozrazujme, co to konkrétně znamená

Užijme si, jak hezky to slovo zní, ale neukazujme, co znamená pro domácnost, obec, firmu nebo Česko. Udělejme z odolnosti líbivou mlhu, do které si každý promítne cokoli – nebo taky nic.

→ Vytvářejme falešné dilema „obrana, nebo klima“

Přesvědčujme ostatní, že lidé musí prioritně řešit jen jednu hrozbu a na ostatní zapomenout. Rozbijme tak samotnou logiku odolnosti, která stojí na tom, že chceme zvládat více rizik najednou.

→ Ukazujme dekarbonizaci jako cíl sám o sobě

Nechme stranou konkurenceschopnost, složenky, zdraví, bezpečí i práci. Opakujme raději pořád dokola „dekarbonizace“ a tvařme se, že to zaručeně každého nadchne.

→ **Komunikujme mentorsky a přezíravě**

Dejme lidem jasně najevo, že jsme sečtější a odpovědnější než oni a že jsme přišli opravit jejich mylné názory. Ještě přilejme oleje do ohně a lidi rozdělme na ty „osvícené“ a „zaostalé“. Moc lepších způsobů, jak jim otrávit odolnost, prostě nevymyslíme.

→ **Vyprávějme jazykem bruselských dokumentů**

Mluvme o Fit for 55, klimatických závazcích, elektromobilitě, regulacích, EU ETS 2 apod. Hlavně se vyhněme slovům jako nižší provozní náklady, zdravá krajina, úspory v domácnosti, voda v krajině, zdravý les, extrémní vedro apod., aby nikdo nezískal pocit, že se to týká jeho života.

→ **Ignorujme obavy**

Odpálkujme všechny otravné otázky na ceny, stabilitu sítě, dopady na krajinu nebo obranyschopnost státu. Ať je jasné, že nás vůbec nezajímá, jaké to dělá druhým starosti nebo jak to ovlivní jejich život.

→ **Naslibujme ráj na zemi**

Tvařme se suverénně, že všechno půjde snadno, rychle a zadarmo. Část publika pochopí rovnou, že je vodíme za nos, další na to přijdou hned při prvním střetu s realitou.

→ **Postavme komunikaci jen na faktech pro „jezdce“.**

Chrlme na lidi čísla, grafy a racionální argumenty, ale nezdržujme se domovem, zdravím, klidem, bezpečím, kontrolou nad svým životem a vůbec vším, co mají rádi. Tím zajistíme, že budou mít pocit, že se jich naše témata vůbec netýkají.

Že jste se v některých řádcích poznali?

Nevadí. Každý přece děláme chyby.

Horší je v těch chybách pokračovat.

Místo epilogu: Co dál?

Průvodce končí.

Práce na komunikaci odolnosti pokračuje dál.

Co můžete udělat hned?

1 Vyberte si jednu konkrétní komunikační příležitost.

Rozhovor, článek, příspěvek, reels, veřejnou debatu nebo kampaň, kterou připravujete právě teď.

2 Vyprávějte ji jako příběh odolnosti.

Ke komu mluvíte? Na čem těmto lidem záleží? Proč je téma aktuální právě dnes? Jaký pozitivní cíl nabízíte? Kdo bude důvěryhodným mluvčím? A co má publikum udělat?

”

Naděje je slovo
s vykasanými rukávy.

DAVID W. ORR

3 Otestujte ji mimo vlastní bublinu.

Nestačí se zeptat kolegů, zda se jim výstup líbí. Ptejte se lidí z publika: Co ve vás sdělení vyvolalo? Čemu věříte – a čemu ne? Co vám v něm chybí? Co jste si odnesli?

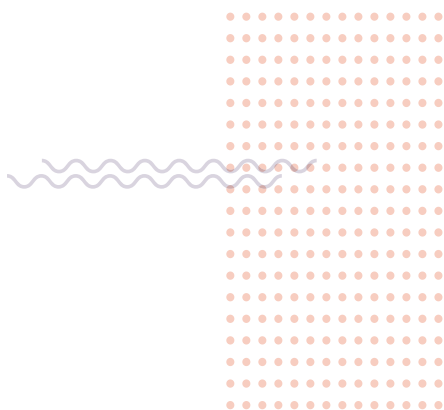
4 Učte se a sdílejte.

Co funguje, opakujte. Co nefunguje, změňte. A o to, co zjistíte, se podělte s ostatními.

Jedním výstupem to samozřejmě nekončí. **Odolné Česko potřebuje lidi, kteří o něm dokážou mluvit empaticky, lidsky, pravdivě a s nadějí.** Naše dlouhodobá práce rozhodne, jak živá bude odolnost ve veřejné debatě.

Co považuji za nejdůležitější?

- ➔ Hledejme důvěryhodné ambasadory a ambasadorky odolnosti.
- ➔ Sbírejme příběhy z míst, kde už odolnost funguje.
- ➔ Vytvářejme zásobník faktů, argumentů, narativů, replik a přirovnání.
- ➔ Budujme spolupráci, kde můžeme, a ještě lépe mimo okruh obvyklých podezřelých.
- ➔ Pojdme za lidmi mimo vlastní sociální bublinu – a naslouchejme jim.

Budu vděčný za vaše zkušenosti. Za věty, které se vám osvědčily, slepé uličky i příběhy, které v tomto průvodci zatím chybějí. Uvítám i polemiku a upozornění na chyby, kde mi co případně uteklo. Napište mi a podělte se.

Tento průvodce berte jako pozvánku ke společné práci. První větu. Výkop.

Teď jste na řadě vy.

O autorovi

PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D. se věnuje především **výzkumům veřejného mínění v environmentální oblasti** a **strategické komunikaci**. Vystudovaný sociální a environmentální psycholog je zakladatelem a ředitelem **Institutu 2050** a vyučuje na Katedře environmentálních studií Masarykovy univerzity.

Více než 20 let se zabývá tím, jak porozumět české veřejnosti v jejímu vztahu k přírodě a životnímu prostředí. Desítky státních institucí, veřejně prospěšných organizací a zodpovědných firem doprovází v komunikaci s novými cílovými skupinami. Působí jako **konzultant strategické komunikace a brandingu, lektor, popularizátor, scénárista, autor výstavy či průvodce vzdělávacího programu Akademie 2050**.

Napsal např. knihy *Psychologie vztahu k přírodě a životnímu prostředí* (2014) a *Komunikační průvodce ochranou klimatu a Green Deal* (2024), se svým týmem pak *Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí* (2018). Pomáhal s českým vydáním knih *Psychologie environmentálních problémů* (2009), *Jak kultura utváří diskusi o klimatické změně* (2017) a *Ani na to nemyslete! Proč náš mozek ignoruje klimatickou změnu* (2022).

Za svou práci obdržel v roce 2025 **Cenu za komunikaci změny klimatu**.

O Institutu 2050

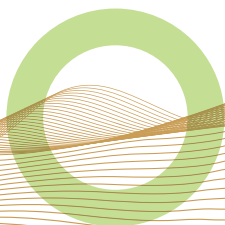
Cílem týmu Institutu 2050 je budovat mosty mezi ochranou přírody, životního prostředí a klimatu a českou i slovenskou veřejností.

Jako **výzkumná agentura** kombinujeme různé metody a přístupy, abychom do hloubky zmapovali specifika cílových skupin – např. prostřednictvím **reprezentativních výzkumů veřejného mínění, fokusních skupin i hloubkových rozhovorů**. Zaměřujeme se na témata

jako je dekarbonizace a její sociální otázky, obnova přírody a chráněná území nebo odolnost Česka a Slovenska vůči krizím.

Jako **komunikační agentura** zaměřená na strategickou komunikaci doprovázíme instituce a organizace, aby se jim lépe dařilo oslovit veřejnost. Poskytujeme jim **výzkumná data, vzdělávání i konzultace**.

ODOLNOST: KOMUNIKAČNÍ PRŮVODCE DO NEJISTÉ DOBY

Jan Krajhanzl

Grafický design: signatura.cz, s.r.o.

Ilustrace, koláže: Johana Kratochvíla s podporou AI

Jazyková korektura: Dagmar Krajhanzlová

Vydal Institut 2050 roku 2026 za podpory
Velvyslanectví Spojeného království Velké Británie
a Severního Irska

2026. První vydání.

Publikace je neprodejná.

Děkuji Velvyslanectví Spojeného království
Velké Británie a Severního Irska,
které umožnilo vznik této publikace.

British Embassy
Prague